

Wetenschap en praktijk op het gebied van leerproblemen vinden elkaar in het Rudolf Berlin Center

11 december 2013

Leerproblemen staan centraal in het nieuwe Rudolf Berlin Center (opening 18 december 2013), een initiatief van de Universiteit van Amsterdam (Klinische Ontwikkelingspsychologie) en het dyslexie-instituut IWAL. In het Rudolf Berlin Center werken wetenschappers, opleiders en praktijkprofessionals intensief samen. Die combinatie van wetenschap en praktijk is uniek in Nederland.

De drijvende krachten achter het Rudolf Berlin Center, dat is vernoemd naar de Duitse arts die in 1887 voor het eerst het verschijnsel dyslexie beschreef, zijn dr. Patrick Snellings (Psychologie, UvA), dr. Jurgen Tijms (IWAL) en UvA-hoogleraar prof. dr. Maurits van der Molen. Binnen het center werken wetenschappers aan onderzoek naar leerproblemen, studenten kunnen er stagelopen in het kader van hun opleiding Klinische Ontwikkelingspsychologie, en er vinden dyslexie-behandelingen plaats. Het Center werkt nauw samen met vergelijkbare instellingen in Duitsland, Finland en Groot-Brittannië.

Leerproblemen vormen het aandachtsgebied van het Rudolf Berlin Center. Wat valt daar precies onder?

Snellings: 'In principe zijn dat problemen met rekenen (dyscalculie) en dyslexie. Op dit moment is dyslexie ons belangrijkste aandachtspunt, en dan vooral het grootste onderliggende probleem van deze aandoening: *fluency*. Dat is de mate waarin kinderen vloeiend, en dus goed en vlot, kunnen lezen. Ook vreemde-taalverwerving is een belangrijk aandachtspunt. Wie in het Nederlands moeite heeft met lezen, loopt tegen nieuwe problemen aan bij het leren van een andere taal.'

Zijn dyslexie en dyscalculie zulke grote problemen dat er een gespecialiseerd centrum voor nodig is?

Tijms: 'Dyslexie komt bij 5 procent van de kinderen voor, en dyscalculie bij 3 procent. Dat lijken kleine percentages, maar in absolute zin gaat het om grote aantallen. Meedraaien in de maatschappij als je niet goed kunt lezen of rekenen, wordt steeds moeilijker.'

Snellings: 'Sinds enige tijd mogen kinderen op de middelbare school van de drie vakken Nederlands, Engels en Wiskunde slechts één 5 halen. Halen ze die norm niet, dan zijn ze automatisch gezakt. Ook al scoren ze op de andere vakken voldoende of goed. Goede training van kinderen is daarom van zeer groot belang.'

Wat voor soort onderzoek doen jullie zoal op dit gebied?

Tijms: 'Op dit moment loopt er een NWO-project van het Nationaal Instituut Hersenen en Cognitie, waarbij we onderzoeken hoe hersenprocessen werken bij dyslectische kinderen. Bij een aantal groepen kinderen, zowel dyslectisch als niet-dyslectisch, onderzoeken we door middel van EEG de hersenactiviteit tijdens het lezen, zowel voor als nadat ze (waar nodig) een dyslexie-training hadden gevolgd. Op die manier konden we beter duiden welke hersengebieden er actief zijn tijdens het lezen, en welke gebieden we specifiek moeten proberen te *triggeren* tijdens de

trainingen.’

Snellings: ‘En we kijken bijvoorbeeld ook naar de social-emotionele aspecten van dyslexie.’

De sociaal-emotionele aspecten?

Snellings: ‘Uit onderzoek van een van onze promovendi blijkt dat dyslectische kinderen niet alleen trager lezen omdat ze dyslectisch zijn, maar ook omdat ze onzekerder zijn’. Tijms: ‘Uit ander onderzoek binnen het centrum bleek dat een lager zelfbeeld slaapproblemen veroorzaakt, waardoor de schoolprestaties weer achteruit gaan. En zo komen ze in een vicieuze cirkel terecht. Ouderlijke stress speelt hierin ook een rol. Een dyslectisch kind uit een relaxed gezin heeft veel minder last van een lager zelfbeeld, en slaapt ook beter dan een kind dat uit een gezin komt waar meer spanningen zijn.’

Valt er nog veel winst te behalen?

Snellings: ‘Jazeker. Hoewel we met de trainingen op het gebied van leesvaardigheid enorme stappen vooruit hebben gedaan, kan met name de leesvloeiendheid en het leren van vreemde talen nog veel beter. Onderzoek binnen het centrum laat zien dat dyslectici vlotter kunnen leren lezen in het Engels. Dit soort nieuwe inzichten dragen bij aan steeds betere behandelingen.’

Tijms: ‘De behandeling die in 2009 is goedgekeurd door het College voor Zorgverzekeringen in 2009, stamt al uit de jaren ’80. In het Rudolf Berlin Center, waar wetenschap en praktijk zo dichtbij elkaar zitten, moet de vertaling van goede onderzoeksresultaten naar behandelingen gemakkelijker en sneller kunnen verlopen.’

In welke zin kunnen wetenschap en praktijk elkaar versterken binnen het center?

‘Door vragen uit de praktijk onderzoekbaar te maken, en door inzichten uit het onderzoek te vertalen naar behandelingsaanbod en beleid. Het onderwijsprogramma is gebaseerd op de nieuwste kennis en inzichten die deze samenwerking oplevert. Een goed voorbeeld van de vruchten die een dergelijke academische werkplaats kan opleveren, betreft recent promotieonderzoek van Sebastian Aravena. In dit onderzoek werd een centrale vraag uit de praktijk – ‘waarom gaat het behandelen van de leesvloeiendheid zo moeizaam?’ - vertaald naar een wetenschappelijke vraagstelling. De eerste resultaten laten zien dat het gericht en intensief trainen van letter-klankkoppelingen met computergame-principes veelbelovend is voor de aanpak van leesvloeiendheid. In vervolgonderzoek worden deze bevindingen gebruikt om diagnose en behandeling van dyslexie te optimaliseren.’

[Meer informatie over het Rudolf Berlin Center](#)

Gepubliceerd door [Faculteit der Maatschappij- en Gedragwetenschappen](#)